

SÖZLEŞME YAPMADAN OLMAZ

Romantik bir ilişkiye başlarken sözleşme yapanların sayısı artıyor. Sözleşme maddeleriyle romantizmi yan yana düşünemiyor musunuz? Belki de bakış açınızı değiştirmenizde fayda var. Çünkü uzmanlar, sözleşmelerin ilişkiye çok olumlu katkıları olduğu konusunda birleşiyor.

Yazı Zeynep Güven

mark Zuckerberg evlenmeden önce müstakbel karısıyla sözleşme yapmış. Facebook'un kurucusu, dünyanın en zengin 100 kişisinden biri. Tabii ki servetini sağlam kazığa bağlayacak, diye düşünebilirsiniz. Ama işin aslı başka. Bu sözleşme Mark'ın parasını değil, basbayağı ikilinin ilişkisini koruyor. Sözleşmeye göre çift her hafta 100 dakikayı, Facebook ofisinin ve evlerinin dışında, tamamen birbirlerine odaklanarak geçirecek. Böylece ecnebilerin "quality time" dedikleri, kaliteli zamanın hakkını verecek. Tahmin edeceğimiz gibi, bu maddeyi sözleşmeye koyduran, kız tarafı Priscilla Chan. Harvard mezunu doktor adayı Priscilla, belli ki Mark'ın işkolik eğilimlerinin önünü bu şekilde kesmek istemiş. Chan-Zuckerberg çiftinin sözleşmesine ya da genelde ilişki sözleşmelerine kayıtsız kalmak mümkün değil. İlişkilerin "nasıl olması gerektiği" konusunda mutlaka bir fikri bulunan kadınların kafası anında çalışmaya başlıyor: Ben olsam nasıl bir sözleşme yapardım? Bu soruyu etrafımdaki kadınlara sordum. Bakın neler dediler:

- Zorunlu aile ya da arkadaş görüşmeleri olmayacak.
- Göbek bırakmak her iki tarafa da yasak olacak.
- Başta playstation olmak üzere bilgisayar, cep telefonu, iPad gibi "oyuncakların" kullanımı sınırlanacak.
- Yemekler, en azından bazı günlerde salonda televizyona bakarak değil, masada birbirine bakarak yenecek.
- Yılın belli zamanlarında çiftler ayrı ayrı programlar yapacak. Adam tek başına tatil yapmak istemese bile sözleşme gereği gidecek.
- Özel günler ve hediye alma-verme konusu unutulmayacak. Her iki taraf da bu konuda gereken özeni gösterecek.
- Yılda bir kere terapistle gidilecek. Her iki taraf da "yok bu sene çok iyiyiz gitmeye gerek yok" dese de gidilecek.
- Herkes birbirinin alanına saygı gösterecek. Her iki tarafın da

yalnız geçireceği zaman olacak.

- Küçük kaçamaklar aldatma sayılmayacak.
- Her koşulda dürüst olunacak.

Bunlar kendi aramızda yaptığımız "kız muhabbetinden" çıkan maddeler. Bir de "gönül ilişkiye sözleşmeyle turp sıkınam" diyenlerimiz var. İşin içine anlaşma, madde, hesap kitap girince işin büyüünün bozulacağını düşünenler, her türlü imzadan korkanlar, sevgiliyle sözleşme mi yapılmış, iş akti mi bu diye tavrı koyanlar...

Kaç kere sevişeceğin sözleşmede var

Sözleşme karşıtlarının bu itirazları kulağa hiç haksız gelmiyor. Ama aksini düşünenlerin sayısı da gün geçtikçe artıyor. ABD'de ilişki sözleşmesi yapmak yükselen trendler arasında gösteriliyor.

Cheryl Hepfer, Maryland eyaletinde yaşayan ve ağırlıklı olarak evlilik ve ilişki sözleşmeleri konusunda çalışan bir avukat. Geçtiğimiz günlerde, kendi alanında bir uluslararası örgütün (International Academy of Matrimonial Lawyers) başkanlığına da seçildi. Hepfer, daha çok genç, eğitilmiş, birlikte yaşayan ya da aynı evde yaşamaya hazırlanan çiftlerin sözleşme yaptığını söylüyor: "Eşcinsel evliliğin yasal olmadığı eyaletlerde, çok sayıda gay ve lezbiyen çift de ilişki sözleşmesine yöneliyor. Para işlerinden çok psikolojik ya da duygusal konulara ağırlık veriyorlar. Ev işlerinin paylaşımı, birlikte yaşanacak şehir/ülke kararı, eğitim ve kariyerler konusunda karşılıklı verilen ödümler, cinsel ilişki sıklığı... Çift için önem taşıyan her detay sözleşmeye girebiliyor."

Yuh artık, sözleşme zoruyla sevişilir mi, demeyin. Birincisi, seks özellikle uzun süreli ilişkilerin yumuşak karnıdır ve çiftin "haftada kaç kere olmalı" sorusuna verdiği cevap nadiren ayındır. İkincisi, aslında kimsenin birbirini kanun eliyle yatağa sürüklediği ya da yataktan attığı filan yok. Nitekim avukat Hepfer, ilişki sözleşmelerini hukuki bir yaptırım için değil, tarafların bazı konularda ne kadar ciddi olduklarını vurgulamak için yaptıklarını

40 yıllık bir
çifte uzun
ilişkilerinin sırrını
sormuşlar. Bizim
zamanımızda
kırılan şeyler tamir
edilirdi. Şimdi ise
çöpe atılıyor. Buna
hayal kırıklıkları
da dahil, diye
cevap vermişler.

hatırlatıyor: "İleride sözleşmeye uymamanın hukuki yaptırımları olabilir. ABD yasaları o yöne doğru evriliyor. Ama şu anda bu sözleşmelerin en büyük işlevi, tarafların önem verdiği konuların altını çizmekten ibaret."

Hepfer haklı. Sonuçta söz uçuyor, yazı kalıyor. "Ben haftanın her günü evde birkaç saat işimle uğraşmak istiyorum" diyen biri, bunu ilişkinin en başında net bir biçimde söylüyorsa ve siz de bu "işkolliği" olduğu gibi kabul ediyorsanız, bir kavranın ortasında onu işkoliklikle suçlamanızın pek de haklı bir tarafı kalmıyor. Yani bu sözleşmeler, şartlara uymayanları cezalandırmak değil hakikaten ilişkideki çatışmaları azaltmak için yapıyor.

Yalnız hayal kurmayın

Arzum Akduran Köseoğlu, Uluslararası Koçluk Federasyonu'nun akredite ettiği tek ilişki koçluğu metodu olan CRRGlobal yöntem ile çalışan bir ilişki sistemleri koçu. Akduran'a göre ister profesyonel olsun, ister romantik, her türlü ilişki üç aşamada yaşanıyor: Birincisi, özün tutması. Buna kimyanın tutması, aynı frekansta olmak da diyebilirsiniz. Öz tutuyorsa karşılıklı birer adım atılıyor ve ikinci aşamaya geçiliyor. Bu aşama, hayal kurma aşaması. Ben bu kişiyle, şöyle yaşarım, böyle yaparım dediğiniz dönem. Üçüncü aşama ise bu hayallerin gerçekleşme evresi: "İlişkilerde yapılan en büyük hatalardan biri, tarafların ikinci aşamayı, yani hayal kurma aşamasını birlikte değil tek başlarına yapmaları. Düşünün siz iki kişilik bir geleceğin hayalini kuruyorsunuz ama karşı tarafın bundan haberi yok. İlişkiye dair hayaller farklı olunca ilişkide de doğal olarak problem çıkıyor."

Arzum Akduran, ilişki sözleşmelerini bu anlamda çok sağlıklı buluyor. Ne kadar çok konuda ne kadar net ve açık olunursa, ilişkinin o kadar az çatışmayla yaşanacağını düşünüyor. Sözleşmelerin romantik bünyelerde yaptığı alerjiden söz ediyorum. Bunun biraz da kültürel olduğunu anlatıyor: "Bizim kültürümüzde kurgulamak; soğukluk, çıkarıcılık, duygusal olmamakla bir tutuluyor. Halbuki herkes bilinçli olarak ya da fark etmeden ilişkisinin geleceği hakkında düşünüyor. Hayal kurar. Biz, bu hayali tek başına değil birlikte kuruyoruz. Çünkü insanlar hayal kurma aşamasında birbirlerine açık olmazlarsa daha sonra kaçınılmaz olarak hayal kırıklığına uğruyorlar."

Peki çiftler birbirlerini ilişki içinde tanıyıp yola devam edemez mi? Akduran bu soruya bir gazete haberine cevap veriyor: "40 yıllık bir çifte uzun ilişkilerinin sırrını sormuşlar. Bizim zamanımızda kırılan şeyler tamir edilirdi. Şimdi ise çöpe atılıyor. Buna hayal kırıklıkları da dahil, diye cevap vermişler. Bugün ilişkilerin durumu da aynen bu. Aksadığı noktada bitiriliyor."

Bugüne kadar pek çok çiftle çalışan Akduran'a göre, erkek de kadın da ilişkisinde daha fazla özel alan daha fazla özgürlük istiyor ama kadınlar bunu çok rahat dile getiremiyor: "Kadınlar ne istedikleri sorusuna paylaşım, iletişim diye cevap veriyorlar. Ama konuştuğunda bunun ezberlenmiş talep olduğunu anlıyoruz. İletişim de istiyorlar tabii ki ama modern kadının öncelikli talebi daha fazla özgürlük."

Nerede sorun çıkıyor?

İlişkiler deyince Türkiye'de akla gelen en yetkin isimlerden biri de Davranış Bilimleri Enstitüsü'nün kurucusu psikolog Emre Konuk. Konuk, evlenmek üzere yola çıkmış çiftlerin en büyük yanlışının, yazılı ya da sözlü, ortak geleceklerine dair bir "sözleşmenin" üstünden geçmemek olduğunu düşünüyor: "Evlilik ömür boyu sürecek bir proje. En azından yola çıkarken hedeflenen o. Fakat

Bazı sözleşmelerde çiftin ne sıklıkta sevişeceği bile var. Yuh artık, sözleşme zoruyla sevişilir mi, demeyin. Birincisi, seks özellikle uzun süreli ilişkilerin yumuşak karnıdır ve çiftin "haftada kaç kere olmalı" sorusuna verdiği cevap nadiren aynıdır.

çiftlere neden evlendiklerini sorduğumda aldığım cevaplar birbirine benziyor: Onu seviyorum. O da beni seviyor. Beni çok eğlendiriyor. Sonra da hangi eşyayı alacağız, balayına nereye gideceğiz konuları başlıyor." Konuk, çift terapilerinde karşılıklı en çok çıkan sorunları altı maddede özetliyor:

1. Para (Nereye ne kadar harcanacak. Tasarruf ve yatırımlar nasıl yapılacak)
2. Ev idaresi (Evin işleri nasıl bölüşülecek)
3. Çocuk yetiştirme (Çocuk ne zaman yapılacak, nasıl ve kim tarafından büyütülecek)
4. Kariyer (kadın ve erkek kariyer planlarını evlilik içinde nasıl gerçekleştirecek)
5. Ailelerle ilişkiler (Ailelerle ne sıklıkta ve hangi koşullarda görüşülecek)
6. Sosyal ilişkiler ve eğlence (Kimlerle nerede ve nasıl sosyalleşilecek. Tatiller nasıl yapılacak)

Psikolog Konuk, modern hayatla birlikte kadının ilişkideki rolünün değiştiğini, sosyolojik olarak zayıflayan aile kurumu içinde yeni kurallara ihtiyaç duyulduğunu söylüyor: "O sözleşmeler filan da oradan çıkıyor zaten. Eskiden anneler kızlarına erkeğe hizmet vermeyi öğretirdi. Şimdi kız çocukları okuyor, çalışıyor. O yüzden de ev idaresi konusunda çatışmalar yaşanıyor ve yeni kurallara ihtiyaç duyuluyor."

Davranış Bilimleri Enstitüsü (DBE), yalnızca sorun yaşayan ilişkileri terapiye almakla kalmıyor. Evliliğe Hazırlık adlı projesiyle ilişkilerin riskini ölçmeyi de hedefliyor: "İki ayrı test ürettik. Biri çiftler için, çift olarak güçlü ve zayıf taraflarınızı görüyorsunuz. Diğeri tek kişilik bir test. Bu testi yaparak, bir ilişkide nerelerde sorun yaşayabileceğinizi görüyorsunuz." Bu testlerle ilgili ayrıntılı bilgiye DBE'nin web sitesi www.dbe.com.tr adresinden ulaşmak mümkün.

İlişkinizin alfabetini oluşturun

Keşke romantik filmlerde olduğu gibi hiç konuşmadan anlaşabilseydik. Keşke daha ilk günden itibaren onun bir bakışından ne demek istediğini anlayabilseydik. Keşke aşkın verdiği sarhoşluk 30 hafta değil 30 yıl sürseydi de. Playstation'ından, dağınıklığına her şeyini sevimli bulmaya devam edebilseydik. Keşke sevişmekten ve gülmekten başka hiçbir şeye ihtiyaç duymasaydık. Ama öyle olmuyor. Bir çocuğun okuma yazmayı öğrenmesi gibi bizim de önce ilişkimizin alfabetini oluşturmamız, sonra onunla okumayı yazmayı öğrenmemiz gerekiyor. Ve eğer ortak bir hikayemiz olacaksa ancak bundan sonra yazılıyor. ♦